

BREGINA STAAL

JOOST MADERN

4.

DE GEZINSKLAS: KLEINE STAPPEN, GROTE VERANDERING

In de gezinsklas leren kinderen, met steun van ouders en school, gedrag om beter te functioneren in de klas. We praten erover met de begeleider van de gezinsklas systeemtherapeut Joost Madern, en met Bregina Staal, directeur van basisschool De Regenboog in Hoozeand, waar inmiddels twee gezinsklassen hebben gedraaid. “Als schoolleider ben ik gericht op het belang van kinderen, ouders en leerkrachten. In dit concept komen die belangen op een mooie manier samen.”

Madern is mede-eigenaar van Madelies, het bedrijf dat het in Engeland en Denemarken al langer bekende concept van de gezinsklas drie jaar geleden in Groningen introduceerde. Met succes: inmiddels organiseert Madelies gezinsklassen op twintig scholen in de provincie Groningen, en dat aantal breidt zich gestaag uit².

SAMEN AAN DE SLAG

De gezinsklas is bedoeld voor kinderen met gedrag dat hun eigen leerproces, en soms ook het leren van andere kinderen, belemmert. “Het kan gaan om kinderen met externaliserend gedrag, maar bijvoorbeeld ook om hele introverte kinderen”, vertelt Madern. “In de gezinsklas leren deze kinderen vaardigheden waar niet

alleen zichzelf, maar ook hun leerkracht en anderen in hun omgeving baat bij hebben.”

Het werkt als volgt: zes tot negen kinderen (uit verschillende groepen) komen een ochtend in de week op school bij elkaar. Ze hebben allemaal een volwassene bij zich. Meestal is dat een ouder, maar het kan ook een andere volwassene zijn uit het netwerk van het kind. Ook is er iemand van de school in de gezinsklas aanwezig, bijvoorbeeld een leerkracht van een van de kinderen, de intern begeleider of de directeur. “Het is essentieel dat zowel thuis als school in de gezinsklas zijn vertegenwoordigd”, zegt Madern. “Uitgangspunt is namelijk dat een kind een probleem nooit alleen heeft en dat hij de volwassenen in zijn omgeving nodig heeft om het op te lossen. Ze gaan dus samen aan de slag. Het is in die samenwerking belangrijk dat een ieder zijn eigen rol (weer) neemt, dus dat ouders en leerkrachten op hun eigen stoel blijven zitten en elkaar daarbij ook ondersteunen. Dat is in de gezinsklas vaak al een doel op zich.”

BIJVANGST

Het programma heeft een vaste structuur en bestaat uit twee soorten activiteiten: schoolwerk en oefeningen. Twee keer een half uur werken

2. Onder de naam ‘familieklas’ wordt de methodiek ook in andere delen van het land toegepast: www.familieklas.nl

de kinderen aan het schoolwerk dat ze van hun leerkracht hebben meegekregen, het ene half uur met begeleiding van de aanwezige leerkracht en het andere half uur samen met hun ouders. Zo ervaren de ouders welk gedrag hun kind vertoont tijdens het werken in de klas. Madern: “Ik hoor vaak van ouders: nu begrijp ik pas waar de leerkracht het altijd over heeft!”

Als de kinderen met de leerkracht werken, gaan de ouders met Madern naar een andere ruimte. Ze wisselen ervaringen uit over de school en over hun kinderen en krijgen psycho-educatie van Madern. “Dat kan over van alles gaan, bijvoorbeeld over de hersenfunctie van kinderen, over stressreductie of over de waarde van complimenten geven. Dat contact tussen ouders onderling is van grote waarde; ze hebben steun aan elkaar, ze starten bijvoorbeeld een app-groep en er ontstaat een steunend netwerk. Dat is een mooie bijvangst van deze methodiek.”

KLEINE DOELEN

Naast het schoolwerk doen de deelnemers van de gezinsklas allerlei oefeningen die er op zijn gericht dat zij hun gedragsarsenaal uitbreiden. Voor ieder kind zijn er twee doelen vastgesteld die op de zogenoemde ‘doelkaart’ staan, bijvoorbeeld ‘Ik luister naar de juf’ of ‘Als de juf praat, blijf ik op mijn stoel zitten’. De doelen zijn altijd concreet en klein. “Dat is heel krachtig”, vindt Staal, “omdat dat een preventieve werking

heeft. De school moet niet pas aan de bel trekken als het mis gaat. Het mooie van deze methodiek is dat je het kind een extra zetje geeft vóórdat het mis gaat. Natuurlijk zit er vaak iets onder het lastige gedrag van het kind, er kán iets aan de hand zijn in de thuissituatie. Maar ook de ouders komen verder door hun deelname aan de gezinsklas; vaak gaat het ook thuis beter met het kind. Het is veelzeggend dat ouders die aan de gezinsklas hebben meegedaan andere ouders adviseren om zich aan te melden.”

Gedurende de week houdt de leerkracht van het betreffende kind met stickers op de doelenkaart bij hoe het gaat in de klas. “Als er weinig stickers staan, zeggen we niet dat het kind beter z’n best moet doen, maar maken we het doel wat kleiner”, vertelt Madern. “De methodiek is positief en oplossingsgericht. We gaan op zoek naar de krachtbronnen van kinderen, ouders en leerkrachten en kijken vervolgens hoe ze die zo kunnen inzetten dat het tot succes leidt. Uitgangspunt is dat je iets succesvol kunt veranderen.”

LAAGDREMPELIG

En dat werkt, zo is de ervaring van Staal. De meeste kinderen veranderen daadwerkelijk hun gedrag in de klas. Volgens Staal is dat succes te danken aan de methodiek, maar ook aan de laagdrempeligheid en de kleinschaligheid van de aanpak. “Het gebeurt gewoon in de school

en de lijntjes zijn heel kort. Joost loopt na de gezinsklas bijvoorbeeld even bij een leerkracht langs om te vertellen hoe het is gegaan of om aandachtspunten te bespreken. Dat is precies wat we vaak missen in de samenwerking met jeugdzorg. Het gaat buiten ons om en er is nauwelijks of geen contact. Bovendien moeten er allerlei bureaucratische, trage processen worden doorlopen voordat er iets gebeurt, terwijl we met de gezinsklas bij wijze van spreken volgende week kunnen beginnen. Het is eenvoudig te organiseren, ook omdat Joost veel uit handen neemt. Zo zorgt Madelies bijvoorbeeld voor een invaller voor de leerkracht die bij de gezinsklas aanwezig is.”

Op dit moment hebben verschillende gemeenten in de provincie Groningen de gezinsklas ingekocht, maar Madern is ook in gesprek met het samenwerkingsverband Passend Onderwijs. “Het maakt ons niet uit of de gezinsklas ‘passend onderwijs’ of ‘jeugdzorg’ is”, stelt hij. “Het gaat erom dat kinderen en ouders gebruik kunnen maken van deze methodiek omdat het werkt.” Staal kijkt wat bedenkelijk: “Als er maar geen bureaucratie wordt opgetuigd met vragenlijsten en indicatietrajecten, want die laagdrempeligheid is een hele belangrijke kracht van de gezinsklas. Die moet hoe dan ook behouden blijven.”

TIPS

- Verdiep je van tevoren in de methodiek, bijvoorbeeld door een gesprek met Madelies of door te gaan kijken bij een gezinsklas op een andere school.
- Ga het gewoon doen; het kost je als school weinig tijd en inspanning en het levert veel op.
- Een probleem heb je nooit alleen, dus pak het samen aan.

MEER INFORMATIE

Joost Madern

joost@madelies.nl

Bregina Staal

breginastaal@vcomog.nl

www.madelies.nl/de-gezinsklas